

РЕЗОЛЮЦІЯ
міжнародної науково-практичної конференції
«Досвід об'єднання територіальних громад на сході України:
економіко-правові аспекти»
(26—27 вересня 2017 р., м. Київ)*

Учасники міжнародної науково-практичної конференції «Досвід об'єднання територіальних громад на сході України: економіко-правові аспекти», що відбулася 26—27 вересня 2017 р. в Інституті економіко-правових досліджень НАН України за фінансової та організаційної підтримки регіонального Представництва Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні, участі вчених різних регіонів України, вчених з Федеративної Республіки Німеччина (університету м. Аусбург, Лейбниц-Інституту східно- та південно-європейських досліджень, Центру наукових досліджень Східної та Південної Європи м. Регенсбург), представників об'єднаних територіальних громад (далі — ОТГ) Донецької і Луганської областей, підтримують запровадження в Україні реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади на засадах децентралізації владних повноважень.

Констатовано, що в Україні в основному створено організаційно-правові та інституційні передумови реформування місцевого самоврядування, якісної трансформації системи територіальної організації влади. Взірцем позитивних перетворень слід визнати діяльність об'єднаних територіальних громад, практика створення яких по всій території держави отримала схвальну оцінку з боку міжнародних експертів та європейських організацій з питань розвитку демократії. Перші результати діяльності ОТГ переконують в тому, що основна мета державної регіональної політики, яка полягає серед іншого у посиленні спроможності територіальних громад, досягається.

У той же час учасники конференції звертають особливу увагу на специфіку проблем, характерних для розвитку ОТГ на сході країни, переважно на територіях Донецької та Луганської областей. Неординарність соціально-економічного та правового положення ОТГ у цих областях зумовлюється, насамперед, близькістю до проведення заходів АТО, підвищеним навантаженням на об'єкти інженерної та соціальної інфраструктури, необхідністю відновлення поселень від наслідків бойових дій, високою концентрацією внутрішньо переміщених осіб тощо.

Саме ці обставини склали підґрунтя для проведення плідного обговорення наявних здобутків ОТГ на сході України та проблем, які стримують їх активний розвиток. Звісно, вирішення значного кола питань, які були розглянуті під час проведення конференції, потребують докладання спільних зусиль як з боку представників наукового співтовариства, органів місцевого самоврядування ОТГ, так і органів державної влади, а також міжнародних громадських інституцій.

У зв'язку з цим, за підсумками обговорення актуальних питань, пов'язаних з організацією діяльності та подальшим розвитком ОТГ, особливо на сході України, учасники конференції ухвалили такі **РЕКОМЕНДАЦІЇ**:

1. Верховній Раді України:

1.1. Сприяти поступовому впровадженню у законодавство України з питань реформування місцевого самоврядування, в цілому, та розвитку ОТГ, зокрема, фундаментальних положень, що отримали відображення у Цілях сталого розвитку на 2016—2030 рр., затверджених Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 25.09.2015.

* <http://www.iepd.kiev.ua/?p=6925>

1.2. Внести зміни до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інші законодавчі акти, закріпивши принципи субсидіарності та пропорційності в якості основних принципів здійснення місцевого самоврядування та реалізації процесу децентралізації у частині забезпечення перерозподілу в Україні владних повноважень між центральним, регіональним та місцевим рівнями влади.

1.3. Внести зміни до Бюджетного кодексу України, Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інші законодавчі акти, якими передбачити відповідність фінансових ресурсів місцевих бюджетів обсягу делегованих їм повноважень шляхом розвитку середньострокового бюджетного планування на місцевому рівні.

2. Кабінету Міністрів України:

2.1. Забезпечити розробку системи індикаторів (показників) оцінки розвитку ОТГ, зокрема їхньої фінансової спроможності, з урахуванням специфіки їх діяльності на сході України.

2.2. Розробити порядок реалізації інвестиційних екологічних проєктів, здатних трансформувати економіку ОТГ східних регіонів України на принципах сталого розвитку у напрямі розвитку виробництва інноваційної продукції з одночасною мінімізацією негативних екологічних наслідків.

2.3. Подати Верховній Раді України пропозиції щодо внесення змін до Закону України «Про державно-приватне партнерство» з метою стимулювання реалізації інвестиційних проєктів на території ОТГ східних регіонів України, а саме шляхом:

закріплення норми про незмінність умов оподаткування діяльності приватних партнерів на весь період відносин, оскільки саме нестабільність податкового законодавства України істотно обмежує залучення інвестицій (в тому числі іноземних). Вказану преференцію слід надавати щонайменше на період відновлення економіки східних регіонів України, які постраждали від здійснення бойових дій та перебувають на лінії розмежування;

розширення сфери застосування державно-приватного партнерства через поширення відповідних форм співробітництва на такі види господарської діяльності, як: житлове будівництво, реконструкція кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду; відтворення лісів та проведення агролісомеліоративних заходів тощо.

2.4. Подати Верховній Раді України пропозиції щодо відновлення дії норми абз. 2 ч. 1 ст. 24-1 Бюджетного кодексу України, яка передбачає, що при складанні проєкту Державного бюджету України та прогнозу Державного бюджету України на наступні за плановим два бюджетні періоди державний фонд регіонального розвитку визначається в обсязі не менше 1 відсотка прогнозного обсягу доходів загального фонду проєкту Державного бюджету України на відповідний бюджетний період. (На даний час дія цієї норми зупинена, що призводить до неналежного наповнення державного фонду регіонального розвитку. Зокрема, кошти Державного фонду регіонального розвитку наразі складають 3,5 млрд грн, замість близько 7,3 млрд грн (це 1%).

2.5. Врахувати особливі потреби у медичній та освітній сферах ОТГ східних регіонів України, що зумовлено високим рівнем концентрації внутрішньо переміщених осіб на території таких ОТГ, під час здійснення розподілу резерву коштів освітньої і медичної субвенцій, а також нерозподілених видатків цих субвенцій для територій Донецької та Луганської областей, на яких органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження, між місцевими бюджетами, а також перерозподілу таких субвенцій між місцевими бюджетами.

2.6. Ініціювати розгляд питання про виділення додаткових бюджетних коштів на проведення ремонту та/або реконструкції вулиць і доріг (міських та інших населених пунктів) у межах ОТГ на сході України, які зазнали пошкодження внаслідок бойових дій чи використання важкої військової гусеничної техніки.

3. Профільним міністерствам та службам України:

3.1. **Міністерству фінансів України** — ініціювати розгляд на засіданні Кабінету Міністрів України питання щодо підвищення ефективності міжбюджетних відносин шляхом удосконалення механізму розподілу інфраструктурної субвенції (у зв'язку із незбалансованістю чинного на теперішній час порядку її помісячного розподілу) та збільшення її обсягів для всіх регіонів із внесенням відповідних змін до Проєкту Закону України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» (з урахуванням збільшення кількості ОТГ).

3.2. **Міністерству фінансів України, Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України** — ініціювати розгляд на засіданні Кабінету Міністрів України питання щодо погашення заборгованості держави перед місцевими бюджетами ОТГ, яка виникла внаслідок здійснення органами місцевого самоврядування ОТГ витрат з оплати житлово-комуналь-

них послуг (житлові субсидії населенню), пільг окремим категоріям громадян, здійснення інших заходів з виконання державних програм соціального захисту населення.

3.3. **Міністерству фінансів України, Державній казначейській службі України** — ініціювати розгляд на засіданні Кабінету Міністрів України питання щодо підвищення ефективності управління коштами місцевих бюджетів ОТГ, зосередженими на депозитних рахунках, шляхом розробки та впровадження механізму стимулювання їх раціонального використання, у т. ч. для розвитку власної інфраструктури.

4. Науковим установам та ВНЗ:

4.1. Продовжити здійснення наукових досліджень, спрямованих на визначення організаційно-економічних, правових, інституційних передумов розвитку ОТГ на сході України.

4.2. Проводити тематичні конференції, «круглі столи», семінари, предметом яких виступатимуть, у тому числі, проблеми розвитку ОТГ на сході України.

5. Інституту економіко-правових досліджень НАН України:

5.1. Посилити наукові зв'язки та співробітництво з ОТГ на сході України, надавати консультаційну та науково-методичну допомогу органам місцевого самоврядування ОТГ з питань, пов'язаних з виконанням положень Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад».

5.2. Передбачити виконання на постійній основі науково-дослідних робіт у межах тематики наукових досліджень Інституту, результати яких будуть спрямовані на розв'язання прикладних проблем організації діяльності ОТГ.

5.3. Забезпечити участь представників Інституту у діяльності робочих груп, які створюються з питань реалізації державної регіональної політики з метою напрацювання пропозицій щодо перспективних напрямів розвитку ОТГ.

6. Об'єднанням територіальним громадам:

6.1. Звертатися до уповноважених органів державної влади з пропозиціями щодо визначення пріоритетів розвитку ОТГ на середньостроковий період.

6.2. Делегувати представників ОТГ до складу робочих груп, які створюються з питань реалізації державної регіональної політики з метою напрацювання пропозицій щодо перспективних напрямів розвитку ОТГ.

6.3. Залучати науковців Інституту економіко-правових досліджень НАН України, фахівців інших наукових установ та вищих навчальних закладів до складу комісій та інших робочих органів, що утворюються при органах місцевого самоврядування ОТГ, з метою напрацювання спільних рішень з правових, соціально-економічних та інших питань розвитку ОТГ.

6.4. Забезпечити створення власного бренду громади (бренд-бук) для здійснення позиціонування ОТГ серед багатьох інших, використовуючи свої переваги.

Директор Інституту економіко-правових досліджень НАН України,
д-р юрид. наук, професор, чл.-кор. НАПрН України, Заслужений юрист України

В.А. Устименко

Директор Луганської філії Інституту економіко-правових досліджень НАН України,
д-р екон. наук, професор

І.В. Заблодська

Заступник директора з наукової роботи
Інституту економіко-правових досліджень НАН України, д-р юрид. наук, доцент

Р.А. Джабраїлов

Директор Регіонального представництва Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні

М. Рьотіг

Член наукової ради юридичного факультету університету м. Аусбург (Німеччина),
експерт з німецького публічного права, європейського та міжнародного права

С. Лоренцмейер

Професор, завідувач кафедри публічного права, європейського права
та публічного економічного права, Університет м. Аусбург (Німеччина),
член Європейської групи публічного права

Ф. Волленшлегер

Професор, головний науковий співробітник відділу економіки
Лейбниц-Інституту східно- та південно-європейських досліджень,

Центр наукових досліджень Східної та Південної Європи м. Регенсбург (Німеччина)

М. Трошке

та інші учасники конференції.